Labexperiment instelbaar voorschot
een casus met huurtoeslag

Contact met KCPEG over dit onderzoek

Bekijk methoden

Dit is een interactieve PDF. Druk op de **Knoppen** voor een optimale beleving.

Achtergrond

Dienst Toeslagen zet labexperimenten in om voorgestelde verbeteringen in het Toeslagenstelsel te toetsen, voordat ze volledig worden uitgewerkt. Eén van deze voorgestelde verbeteringen is instelbaar voorschot. Bij deze maatregel kunnen mensen zelf een voorschotbedrag kiezen, om zo de kans op een terugvordering te verkleinen. Het Kenniscentrum Psychologie en Economisch Gedrag en de Behavior Change Group hebben de maatregel instelbaar voorschot getoetst in een experimentele labomgeving. Dit is een digitale omgeving waarin we deelnemers vragen zich in te leven in een leefsituatie en vervolgens een aantal maanden van die situatie laten doorlopen. Dit experiment is een vervolg op het experiment “voorzichtig voorschieten”, dat in het voorjaar van 2025 werd uitgevoerd. In dit rapport noemen we een instelbaar voorschot een vrije keuze en een voorzichtig voorschot een vaste keuze.

Onderzoeksvragen

Met dit experiment onderzochten we het effect van het aanbieden van keuzevrijheid in voorschotten. De helft van de deelnemers kreeg de mogelijkheid om zelf een vrij in te stellen voorschot te kiezen (d.w.z. ze konden zelf bepalen welk percentage ze wilden ontvangen tussen de 0% en 100%). De andere helft kreeg de keuze tussen een vast, lager voorschot van 80% of een voorschot van 100%. De onderzoeksvragen waren

1. *Begrijpen* mensen de voorschotsystematiek beter als zij een vrije keuze hebben?
2. Hebben mensen een *positievere ervaring* wanneer zij een vrije keuze hebben?
3. Wat kenmerkt de keuze van een lager voorschot?
4. Zijn er verschillen tussen mensen met een lager en een modaal inkomen?

Het experiment

Deelnemers leefden zich in een situatie na scheiding, waarbij ze met een wisselend inkomen hun leven moesten herinrichten. Ze hadden maandelijks een tekort; afhankelijk van hun inkomen was dit €291 of €98. Huurtoeslag werd aangevraagd om dit tekort aan te vullen. De simulatie liep van september 2024 tot april 2026. Deelnemers werden willekeurig ingedeeld in groepen: de ene groep kon vrij een voorschotpercentage kiezen (met mogelijkheid op terugvordering of nabetaling), de andere groep kreeg een vast lager voorschot van 80% (hetgeen leidde tot een terugvordering).

	Laag inkomen	Modaal inkomen
Vrije keuze (0-100%)	Groep 1	Groep 3
Vaste keuze (80% of 100%)	Groep 2	Groep 4

Hoofdresultaten

Alle resultaten

- Veel deelnemers kiezen voor een lager voorschot, ongeacht de groep waarin ze zitten: 65% in het 1e jaar van de simulatie en 62% in het 2e jaar. Ook verschilt dit niet tussen inkomensgroepen.
- De mogelijkheid om een voorschot te kiezen wordt positief beoordeeld (gem. 5,5 op een 7-puntsschaal) en draagt bij aan een positiever beeld van Dienst Toeslagen (gem. 5,0). Hierbij zien we geen verschillen tussen groepen.
- Angst voor terugvordering (gem. 4,1) en verbazing over nabetaling (gem. 3,9) zijn relatief hoog. De keuze verbetert het begrip van de voorschotsystematiek niet. De groepen verschillen niet.
- In het 1e jaar stellen mensen die gebruik maken van de vrije keuze hun voorschot in op gemiddeld 74%. De spreiding is echter groot (sd. 21–26%). Er is geen verschil tussen inkomensgroepen.

24 maart 2026
Olaf Simonse, Gert-Jan Lelieveld, Hannah de Boer, Erik de Kwaadsteniet, Lobke de Bruin, Dominik Simler

Kenniscentrum Psychologie en Economisch Gedrag

Behavior *Change* Group

Opzet experimenten

De steekproef | Ethische reflectie | Waarom labexperimenten | Gehanteerde bedragen

Hoe zag het experiment er voor de deelnemers uit?

De simulatie liep van september 2024 tot en met april 2026. Deelnemers in de vaste keuzegroepen (groep 2 en 4) kregen in 2025 de mogelijkheid om een vast voorschot te kiezen (80% van het oorspronkelijke voorschotbedrag). Deelnemers in de vrije keuzegroepen (groep 1 en 3) kregen de mogelijkheid om een instelbaar voorschot te kiezen (tussen 0 en 100% van het oorspronkelijke voorschotbedrag). Hieronder zijn schematisch de stappen van het experiment weergegeven.

Het experiment werd gepreregistreerd in het Open Science Framework (osf.io/qu6yk/). De bijbehorende **hypothesen** van dit experiment waren:

1. Deelnemers met een modaal inkomen passen hun voorschot vaker aan (zowel in de beperkte keuzegroep als in de vrije keuzegroep) dan deelnemers met een lager inkomen.
2. Deelnemers met een vrije keuzemogelijkheid (0-100%) hebben een positiever beeld van deze keuzemogelijkheid dan deelnemers met een vaste keuzemogelijkheid (80% of 100%).
3. Deelnemers die de mogelijkheid krijgen om hun voorschot vrij aan te passen, ontwikkelen een positiever beeld van Dienst Toeslagen dan deelnemers met een beperkte keuze.

Introductie en uitleg	Simulatie jaar 2024			Simulatie jaar 2025

1

Informatiebrief, toestemmingsverklaring en inleiding

Klik op het plusje om meer informatie over de stap van het experiment te zien. Hier staat ook een screenshot bij van hoe deze stap in de labomgeving eruit zag.

2

Uitleg experiment en situatieschets

Deelnemers beginnen met de simulatie in september 2024.

Hun leefsituatie wordt uitgelegd: gescheiden, verhuisd naar een huurhuis, wisselend inkomen.

3

Huurtoeslag aanvragen

Deelnemers lezen informatie over recht op huurtoeslag. Vervolgens wordt verteld dat ze ook huurtoeslag hebben aangevraagd.

4

Huishoudtaak (ronde sept t/m dec 2024)

Deelnemers simuleren enkele maanden een huishouden. Iedere ronde worden inkomsten (salaris en huurtoeslag) en uitgaven weergegeven. Tussendoor krijgen ze meerkeuzevragen met dagelijkse dilemma's. Ook wordt hun aanvraag voor huurtoeslag goedgekeurd.

5

Definitieve toekenning 2024

De deelnemers krijgen bericht dat het ontvangen voorschot in 2024 correct was (dus geen terugvordering of nabetaling).

24 maart 2026
Olaf Simonse, Gert-Jan Lelieveld, Hannah de Boer, Erik de Kwaadsteniet, Lobke de Bruin, Dominik Simler

Kenniscentrum Psychologie en Economisch Gedrag

Behavior *Change* Group

Opzet experimenten (vervolg)

Simulatie jaar 2025 | Simulatie jaar 2025 | Afsluiting

6

Uitleg keuze lager voorschot

Deelnemers krijgen een brief met het nieuwe voorschotbedrag voor 2025. Daarin wordt ook vrije resp. vaste keuze uitgelegd.

Deelnemers kunnen vervolgens kiezen of ze van deze mogelijkheid gebruik willen maken.

- Als ze dit willen, gaan ze naar de website van Toeslagen met meer uitleg hierover. Ze kunnen dan kiezen voor het vaste voorschot (80% of 100%; groep 2 en 4) of zelf hun voorschot instellen (groep 1 en 3).

7

Huishoudtaak (ronde januari t/m maart 2025) + tijdsprong

Deelnemers gaan verder met de huishoudtaak. Inkomen (ook huurtoeslag) en uitgaven worden weer iedere ‘maand’ (speelronde) weergegeven. Tussendoor krijgen ze meerkeuzevragen met dagelijkse dilemma’s. Na april 2025 maken ze een sprong in de tijd naar december.

8

Definitieve toekenning 2025 Deelnemers ontvangen hun definitieve toekenning over 2025.

- Groep 2 en 4 leest dat het ontvangen voorschot in 2025 te hoog was. Daarom moeten zij een deel van de toeslag ontvangen over 2025 terugbetalen (een terugvordering).
- Groep 1 en 3 krijgt te maken met een terugvordering of nabetaling, afhankelijk van het voorschotpercentage dat zij gekozen hebben.

9

Meting 1 en nieuw voorschot

Deelnemers krijgen een aantal vragen (meting 1). Hierin wordt begrip, perceptie, financiële stress, angst en verbazing (over de terugvordering) gemeten.

Hierna ontvangen alle deelnemers een brief met het nieuwe voorschotbedrag voor 2026. Hierin krijgen deelnemers weer de keuze voor een voorzichtig (groep 2 en 4) of instelbaar (groep 1 en 3) voorschot. Ze doorlopen daarna nog een paar maanden van de simulatie.

10

Meting 2 en afsluiting.

Deelnemers krijgen een aantal afsluitende vragen.

Hierna volgen de debriefing en uitbetaling.

24 maart 2026
Olaf Simonse, Gert-Jan Lelieveld, Hannah de Boer, Erik de Kwaadsteniet, Lobke de Bruin, Dominik Simler

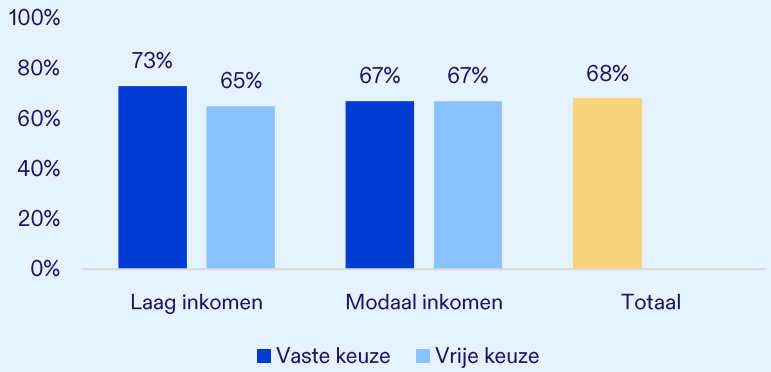
Kenniscentrum Psychologie en Economisch Gedrag

Behavior *Change* Group

Resultaten

Hoofdresultaten

Een ruime meerderheid van de deelnemers kiest voor een lager voorschot. Deelnemers ervaren de mogelijkheid voor een vrije of vaste keuze als positief. Deelnemers geven aan dat hun beeld van Dienst Toeslagen positief verandert door de keuzemogelijkheid voor een vrije of vaste keuze. Er zijn geen verschillen gevonden tussen de groepen ten aanzien van de gemaakte keuze, het percentage, begrip, perceptie, ervaring en financiële stress.

Figuur 1. Percentage dat kiest voor een lager voorschot in de verschillende groepen in het eerste jaar.

Gedetailleerde resultaten

1. **Keuze lager voorschot.** In totaal kiest 68% van de deelnemers voor een lager voorschot (zie Figuur 1). Er zijn geen significante verschillen tussen groepen en er is geen interactie-effect*. De percentages voor de keuze voor een lager voorschot in het tweede jaar zijn nagenoeg hetzelfde. Van de deelnemers die in het eerste jaar koos voor een lager (voorzichtig of instelbaar) voorschot, koos 18,3% in het tweede jaar geen lager voorschot. Andersom koos van de deelnemers die in het eerste jaar niet koos voor een lager voorschot 30,8% hier in het tweede jaar wel voor.
2. **Ervaring.** Deelnemers ervaren zowel de mogelijkheid om een lager voorschot te kiezen als positief (gem. 5.52 op een 7-puntsschaal**). Er zijn geen verschillen in begrip tussen groepen en er is geen interactie-effect.
3. **Perceptie Dienst Toeslagen.** Respondenten hebben door de keuze een positiever beeld van Dienst Toeslagen gekregen (gem. 5,03 op een 7-puntschaal, waarbij 1 = veel negatiever, 7 = veel positiever). Er zijn geen verschillen in begrip tussen groepen en er is geen interactie-effect.
4. **Verbazing / angst.** Respondenten zijn enigszins verbaasd over de terugvordering/nabetaling na het eerste jaar (gem. 3,91 op een 7-puntsschaal). Ook scoren zij relatief hoog op de angst voor een terugvordering (gem. 4,10 op een 7-puntsschaal). Er zijn geen verschillen in begrip tussen groepen en er is geen interactie-effect.
5. **Begrip.** Het begrip van de toeslagensystematiek is relatief hoog (gemiddelde score 75 op een maximum van 100). Er zijn geen verschillen in begrip tussen inkomensgroepen en er is geen interactie-effect.

*Een interactie-effect betekent dat het effect van een factor afhangt van een andere factor. Als er een interactie-effect was gevonden, dan hadden we bijvoorbeeld kunnen stellen dat het effect van de keuzemogelijkheid (vrij versus vast) afhangt van inkomen (of andersom). Dat was nu niet het geval.
** Zie pagina 22-23 voor alle antwoordschalen.

24 maart 2026
Olaf Simonse, Gert-Jan Lelieveld, Hannah de Boer, Erik de Kwaadsteniet, Lobke de Bruin, Dominik Simler

Kenniscentrum Psychologie en Economisch Gedrag
Behavior Change Group

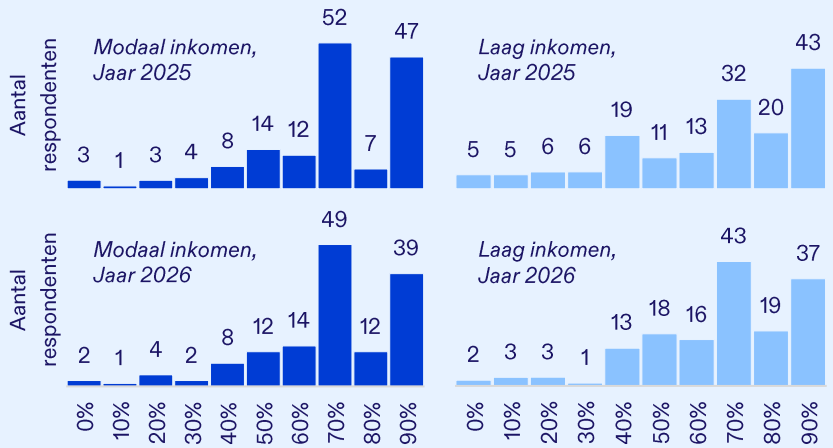
Resultaten (vervolg)

* De opzet van dit experiment was gericht op het laten ervaren van financiële stress door de deelnemers.
** Een interactie-effect betekent dat het effect van een factor afhangt van een andere factor. Als er een interactie-effect was gevonden, dan hadden we bijvoorbeeld kunnen stellen dat het effect van de keuzemogelijkheid (vrij versus vast) afhangt van inkomen (of andersom). Dat was nu niet het geval.

Gedetailleerde resultaten

6. **Financiële stress**. Deelnemers ervaren enige financiële stress tijdens het experiment (gemiddeld 3,97 op een 7-puntsschaal)*. Er zijn geen verschillen in financiële stress tussen groepen en er is geen interactie-effect**.

7. **Gekozen percentage**. In het eerste jaar stellen deelnemers die gebruik maken van de vrije keuze hun voorschot in op gemiddeld 74% en in het tweede jaar 75%. Er zijn geen verschillen tussen inkomensgroepen. De spreiding is groot (standaarddeviatie circa 21–26%). De meeste deelnemers kiezen een percentage tussen de 70 en 80 of tussen de 90 en 100 (bij elkaar 36%; zie Figuur 2). Dus 64% kiest een percentage dat niet ligt tussen de 70 en 90%. Ongeveer 35% stelt het voorschot lager in dan 70%, en 19% lager dan 50%. Daarnaast kiest een relatief grote groep, circa 29%, voor een voorschot van meer dan 90% (zie Figuur 2).

Figuur 2. Spreiding van het gekozen percentage in 2025 en 2026 voor de verschillende inkomensgroepen. Noot: in deze grafiek zijn alleen de mensen meegenomen die de keuze voor een instelbaar voorschot kregen én van deze keuze gebruik maakten.

8. **Toeslagontvangers.** Deelnemers die in het echte leven één of meer toeslagen ontvangen kiezen vaker voor een lager voorschot (85%) dan mensen die in het echte leven geen toeslagen ontvangen (80%). In het tweede jaar blijft dit verschil ongeveer in stand (86% vs. 82%). Voor het percentage dat deelnemers kiezen is het beeld minder eenduidig: in het eerste jaar kiezen toeslagontvangers een lager percentage; in het tweede jaar is het verschil niet significant. Toeslagontvangers scoren lager op begrip en hoger op verbaasdheid over de terugvordering/nabetaling. Ook ervaren toeslagontvangers de keuzemogelijkheid als minder positief. Er zijn geen verschillen tussen inkomensgroepen.

9. **Keuze voorschot.** Mensen die in het eerste simulatiejaar kiezen voor een lager voorschot hebben beter begrip van de toeslagensystematiek, ervaren de mogelijkheid om een lager voorschot te kiezen als positiever, hebben een positievere perceptie van Toeslagen, ervaren minder financiële stress en hebben minder angst en minder verbazing over de terugvordering (of nabetaling). **Let op:** dit zijn correlationele en geen causale verbanden.

10. **Gebruik voorzichtig of instelbaar voorschot.** Op de vraag of deelnemers in het echte leven ook gebruik zouden maken van de mogelijkheid om een voorzichtig of instelbaar voorschot te kiezen antwoordt 65% positief, 19% negatief en 16% weet het niet of gaf geen antwoord. We vonden geen verschillen tussen groepen.

11. **Percentage of bedrag**. Deelnemers die de keuze kregen voor een instelbaar voorschot geven aan dat zij hun keuze baseerden op zowel het percentage als het bedrag (42,6%), vooral het bedrag (32,4%) of vooral het percentage (21,9%); 3,1% weet het niet.

24 maart 2026
Olaf Simonse, Gert-Jan Lelieveld, Hannah de Boer, Erik de Kwaadsteniet, Lobke de Bruin, Dominik Simler

Kenniscentrum Psychologie en Economisch Gedrag
Behavior Change Group

Limitaties en discussie

Experimentele opzet

Het experiment was een vereenvoudigde nabootsing van een huishoudelijke situatie. Daarom kunnen we de resultaten niet zonder meer breed toepassen.

Effectiviteit van vrije keuze in het terugdringen van terugvorderingen

Hoewel deelnemers de mogelijkheid van een instelbaar voorschot overwegend positief waarderen, laten de resultaten zien dat de effectiviteit voor het terugdringen van terugvorderingen niet eenduidig is. Enerzijds blijkt dat een volledig instelbaar voorschot voorziet in een aanvullende behoefte: een substantieel deel van de deelnemers stelt het voorschot in op minder dan 70% (35%) en zelfs minder dan 50% (19%). Deze keuzes liggen beduidend lager dan het vaste ‘voorzichtige’ voorschot van 80% en zijn daarmee potentieel effectiever in het voorkomen van terugvorderingen. Anderzijds kiest tegelijkertijd een grote groep deelnemers voor zeer hoge percentages: circa 29% stelt het voorschot in op meer dan 90%. Deze keuzes wijken nauwelijks af van het standaardvoorschot van 100% en zullen naar verwachting minder bijdragen aan het terugdringen van terugvorderingen dan het vaste, voorzichtige voorschot van 80%.

Daarmee leidt het aanbieden van een volledig vrije keuze tot een grotere spreiding in gedrag: een deel van de deelnemers kiest effectiever dan bij een vast voorzichtig voorschot, terwijl een ander deel juist kiest voor opties die in termen van terugvorderingen minder effectief zijn. De netto-effectiviteit van een volledig instelbaar voorschot is hierdoor onzeker.

Deze bevindingen suggereren dat er sprake is van een spanningsveld tussen autonomie en effectiviteit. Een mogelijke beleidsrichting is om de keuzeruimte te structureren, bijvoorbeeld door te werken met voorgedefinieerde staffels (bijv. stappen van 20%). Dit kan de effectiviteit in het beperken van terugvorderingen borgen, maar gaat mogelijk ten koste van de ervaren autonomie. Wij adviseren om in vervolgonderzoek expliciet te verkennen hoe verschillende vormen van begrensde keuze (zoals staffels) uitwerken op zowel terugvorderingen als waardering van de maatregel.

24 maart 2026
Olaf Simonse, Gert-Jan Lelieveld, Hannah de Boer, Erik de Kwaadsteniet, Lobke de Bruin, Dominik Simler

Kenniscentrum Psychologie en Economisch Gedrag

Behavior *Change* Group

Limitaties en discussie (vervolg)

Geen effecten van vrije keuze aangetoond ten opzichte van vaste keuze

De verwachting was dat de experimentele manipulaties – het bieden van een vrije keuze – zouden leiden tot verschillen in gedrag, waardering van de keuzemogelijkheid en het algemene beeld van Dienst Toeslagen. Deze verwachte effecten worden niet ondersteund door de data.

- We zien dat deelnemers de keuzemogelijkheden in het experiment overwegend positief beoordelen, ongeacht hun inkomensniveau. Hierdoor ontstaat mogelijk weinig variatie in motivatie om het voorschot aan te passen, waardoor verschillen tussen inkomensgroepen niet zichtbaar worden.
- De waardering voor zowel een vaste als een vrije keuze blijkt over het algemeen hoog. Daardoor blijft mogelijk weinig ruimte over voor een additioneel effect van een vrije keuze. Bovendien kan vrije keuze naast voordelen ook onzekerheid of keuzestress oproepen, wat mogelijke positieve effecten dempt en tot een vergelijkbare waardering leidt in beide condities.
- Het beeld van Dienst Toeslagen hangt in alle groepen positief samen met het aanbieden van de keuzemogelijkheid. Omdat zowel de vaste als de vrije keuze positief wordt beoordeeld, is het verschil tussen beide condities vermoedelijk te klein om een verandering in algemene houding te veroorzaken. Daarnaast kan eenmalige, laagdrempelige blootstelling aan de toeslagensystematiek in een online taak onvoldoende zijn om het bredere organisatiebeeld merkbaar te beïnvloeden.

Consistentie met eerdere bevindingen

Deze uitkomsten sluiten aan bij de conclusies uit het vorige onderzoek, waarbij deelnemers een vaste keuze of geen keuze kregen. Ook toen bleek dat de mogelijkheid om te kiezen voor een instelbaar voorschot niet leidt tot beter begrip van de voorschotsystematiek, een positiever oordeel over Toeslagen, minder financiële stress of minder angst voor terugvorderingen. Wel leidde de keuzemogelijkheid toen al tot meer verbazing over de terugvordering aan het eind van de simulatie. Dit patroon bevestigt dat de waardering voor keuzevrijheid hoog is, maar dat de effecten op gedrag en perceptie beperkt blijven – ook in een vereenvoudigde experimentele setting.

Olaf Simonse, Gert-Jan Lelieveld, Hannah de Boer, Erik de Kwaadsteniet, Lobke de Bruin, Dominik Simler

← Terug | Home

Colofon

Dit onderzoek is in opdracht van Dienst Toeslagen uitgevoerd door het Kenniscentrum Psychologie en Economisch Gedrag (KCPEG; www.kcpeg.nl) en de Behavior Change Group (https://behaviorchange.group/). Het Kenniscentrum Psychologie en Economisch Gedrag is verbonden aan de sectie Sociale, Economische en Organisatiepsychologie van de Universiteit Leiden.

Onderzoekers KCPEG:
Olaf Simonse
Gert-Jan Lelieveld
Hannah de Boer
Erik de Kwaadsteniet

Onderzoekers Behavior Change Group:
Dominik Simler
Lobke de Bruin

Contact met de KCPEG over dit onderzoek

Contact met de Behavior Change Group over dit onderzoek

24 maart 2026
Olaf Simonse, Gert-Jan Lelieveld, Hannah de Boer, Erik de Kwaadsteniet, Lobke de Bruin, Dominik Simler

Kenniscentrum Psychologie en Economisch Gedrag

Behavior *Change* Group

Bijlagen

Hierna volgen de pop-ups van de knoppen van het document.

24 maart 2026
Olaf Simonse, Gert-Jan Lelieveld, Hannah de Boer, Erik de Kwaadsteniet, Lobke de Bruin, Dominik Simler

Kenniscentrum Psychologie en Economisch Gedrag
Behavior *Change* Group

← Terug | Home

Verder →

Opzet experimenten

Waarom labexperimenten | Gehanteerde bedragen

De steekproef

N = 987

Leeftijdsgroepen:
- 18-43: 24%
- 35-55: 39%
- 55+: 38%

Geslacht:
- 51% vrouw
- 49% man

Gebruik toeslagen in het echte leven	Percentage
Geen	49,2%
Huurtoeslag	23,2%
Kinderopvangtoeslag	8,9%
Kindgebonden budget	10,6%
Zorgtoeslag	37,8%

Hoe z

De sir … 2 en 4) kregen in 2025 de mogelijkheid om een vast voorschot te kiezen (80% van het oorsp… …eid om een instelbaar voorschot te kiezen (tussen 0 en 100% van het oorspronkelijke voors…

Het ex… …**esen** van dit experiment waren:

1. D… …ep als in de vrije keuzegroep) dan deelnemers met een lager inkomen.
2. D… …heid dan deelnemers met een vaste keuzemogelijkheid (80% of 100%).
3. D… …r beeld van Dienst Toeslagen dan deelnemers met een beperkte keuze.

Simulatie jaar 2024 | Simulatie jaar 2025

1

Informatiebrief, toestemmingsverklaring en inleiding

Klik op het plusje om meer informatie over de stap van het experiment te zien. Hier staat ook een screenshot bij van hoe deze stap in de labomgeving eruit zag.

Uitleg experiment en situatieschets

Deelnemers beginnen met de simulatie in september 2024.

Hun leefsituatie wordt uitgelegd: gescheiden, verhuisd naar een huurhuis, wisselend inkomen.

Huurtoeslag aanvragen

Deelnemers lezen informatie over recht op huurtoeslag. Vervolgens wordt verteld dat ze ook huurtoeslag hebben aangevraagd.

4

Huishoudtaak (ronde sept t/m dec 2024)

Deelnemers simuleren enkele maanden een huishouden. Iedere ronde worden inkomsten (salaris en huurtoeslag) en uitgaven weergegeven. Tussendoor krijgen ze meerkeuzevragen met dagelijkse dilemma's. Ook wordt hun aanvraag voor huurtoeslag goedgekeurd.

5

Definitieve toekenning 2024

De deelnemers krijgen bericht dat het ontvangen voorschot in 2024 correct was (dus geen terugvordering of nabetaling).

24 maart 2026
Olaf Simonse, Gert-Jan Lelieveld, Hannah de Boer, Erik de Kwaadsteniet, Lobke de Bruin, Dominik Simler

Kenniscentrum Psychologie en Economisch Gedrag

Behavior Change Group

Terug | Home

Verder

Opzet experimenten

Proefpersonen | Ethische reflectie | Waarom labexperimenten | Gehanteerde bedragen

Ethische reflectie

Voordat de deelnemers de taak startten, ontvingen ze informatie waarin werd uitgelegd dat ze aan een onderzoek deelnamen waarin ze gevraagd werd om te doen alsof ze de financiën van een huishouden beheerden. Deelnemers werd verteld dat ze vrijwillig deelnamen aan het onderzoek, dat ze konden stoppen wanneer ze wilden, dat hun individuele antwoorden anoniem waren, dat hun data uit het onderzoek gebruikt zou worden voor wetenschappelijk en beleidsmatig onderzoek, en dat ze voor vragen en klachten contact op konden nemen met de onderzoekers. Alleen deelnemers die aangeven te begrijpen wat er was uitgelegd en die het ermee eens waren dat hun informatie zou worden gebruikt zoals beschreven deden mee aan het onderzoek.

Aan het eind van het onderzoek ontvingen deelnemers een debriefing, waarin het doel van het onderzoek werd uitgelegd en ook hier kregen deelnemers informatie over waar ze terecht konden met klachten of vragen over het onderzoek.

In het onderzoek hebben we in onze informatie geen gebruikt gemaakt van misleiding. De onderzoeksopzet is goedgekeurd door de Commissie Ethiek van de Universiteit Leiden.

Hoe z

De sir … 2 en 4) kregen in 2025 de mogelijkheid om een vast voorschot te kiezen (80% van het oorsp … heid om een instelbaar voorschot te kiezen (tussen 0 en 100% van het oorspronkelijke voors …

Het ex … **esen** van dit experiment waren:

1. D … ep als in de vrije keuzegroep) dan deelnemers met een lager inkomen.
2. D … heid dan deelnemers met een vaste keuzemogelijkheid (80% of 100%).
3. D … r beeld van Dienst Toeslagen dan deelnemers met een beperkte keuze.

… ulatie jaar 2024 | Simulatie jaar 2025

1

Infor… toes… inleiding

Klik op het plusje om meer informatie over de stap van het experiment te zien. Hier staat ook een screenshot bij van hoe deze stap in de labomgeving eruit zag.

Deelnemers beginnen met de simulatie in september 2024.

Hun leefsituatie wordt uitgelegd: gescheiden, verhuisd naar een huurhuis, wisselend inkomen.

… e over recht op huurtoeslag. Vervolgens wordt verteld dat ze ook huurtoeslag hebben aangevraagd.

4

Huishoudtaak (ronde sept t/m dec 2024)

Deelnemers simuleren enkele maanden een huishouden. Iedere ronde worden inkomsten (salaris en huurtoeslag) en uitgaven weergegeven. Tussendoor krijgen ze meerkeuzevragen met dagelijkse dilemma's. Ook wordt hun aanvraag voor huurtoeslag goedgekeurd.

5

Definitieve toekenning 2024

De deelnemers krijgen bericht dat het ontvangen voorschot in 2024 correct was (dus geen terugvordering of nabetaling).

24 maart 2026
Olaf Simonse, Gert-Jan Lelieveld, Hannah de Boer, Erik de Kwaadsteniet, Lobke de Bruin, Dominik Simler

Kenniscentrum Psychologie en Economisch Gedrag

Behavior *Change* Group

Waarom is gekozen voor labexperimenten

Labexperimenten maken het mogelijk om beoogde verbeteringen eerst te testen in een gecontroleerde omgeving. De resultaten van deze labexperimenten geven belangrijke inzichten in hoe goed bepaalde maatregelen kunnen werken, zonder dat ze meteen helemaal ingevoerd hoeven te worden. Dit helpt bij het maken van betere keuzes over welke verbeteringen echt nodig zijn en voorkomt dat er tijd en energie wordt verspild aan maatregelen die uiteindelijk weinig opleveren. Daarnaast kunnen labexperimenten laten zien welke details ervoor zorgen dat een maatregel nog beter werkt, zoals de manier waarop keuzes aan mensen worden gepresenteerd.

Omdat het voor het huidige onderzoek belangrijk was om een nieuw model te testen, dat niet makkelijk te implementeren is in een veldexperiment, en om het model te testen in een omgeving met zo weinig mogelijk ongewenste invloeden, is er voor het huidige onderzoek gekozen voor een labexperiment. De resultaten van het labexperiment kunnen zo ingezet worden om eventuele aanpassingen in het systeem verder vorm te geven.

Hoe z

De sir … 2 en 4) kregen in 2025 de mogelijkheid om een vast voorschot te kiezen (80% van het oorsp … heid om een instelbaar voorschot te kiezen (tussen 0 en 100% van het oorspronkelijke voors …

Het ex … **esen** van dit experiment waren:

1. D … ep als in de vrije keuzegroep) dan deelnemers met een lager inkomen.
2. D … heid dan deelnemers met een vaste keuzemogelijkheid (80% of 100%).
3. D … r beeld van Dienst Toeslagen dan deelnemers met een beperkte keuze.

… ulatie jaar 2024 | Simulatie jaar 2025

1

Informatiebrief, toestemmingsverklaring en inleiding

Klik op het plusje om meer informatie over de stap van het experiment te zien. Hier staat ook een screenshot bij van hoe deze stap in de labomgeving eruit zag.

Uitleg experiment en situatieschets

Deelnemers beginnen met de simulatie in september 2024.

Hun leefsituatie wordt uitgelegd: gescheiden, verhuisd naar een huurhuis, wisselend inkomen.

Huurtoeslag aanvragen

Deelnemers lezen informatie over recht op huurtoeslag. Vervolgens wordt verteld dat ze ook huurtoeslag hebben aangevraagd.

4

Huishoudtaak (ronde sept t/m dec 2024)

Deelnemers simuleren enkele maanden een huishouden. Iedere ronde worden inkomsten (salaris en huurtoeslag) en uitgaven weergegeven. Tussendoor krijgen ze meerkeuzevragen met dagelijkse dilemma's. Ook wordt hun aanvraag voor huurtoeslag goedgekeurd.

5

Definitieve toekenning 2024

De deelnemers krijgen bericht dat het ontvangen voorschot in 2024 correct was (dus geen terugvordering of nabetaling).

24 maart 2026
Olaf Simonse, Gert-Jan Lelieveld, Hannah de Boer, Erik de Kwaadsteniet, Lobke de Bruin, Dominik Simler

Kenniscentrum Psychologie en Economisch Gedrag

Behavior *Change* Group

Opzet experimenten

Hoe z

De sir … keuzegroepen (groep 2 en 4) kregen in 2025 de mogelijkheid om een vast voorschot te kiezen (80% van het oorsp… 3) kregen de mogelijkheid om een instelbaar voorschot te kiezen (tussen 0 en 100% van het oorspronkelijke voors… gegeven.

Het ex… De bijbehorende **hypothesen** van dit experiment waren:

1. D… de beperkte keuzegroep als in de vrije keuzegroep) dan deelnemers met een lager inkomen.
2. D… van deze keuzemogelijkheid dan deelnemers met een vaste keuzemogelijkheid (80% of 100%).
3. D… twikkelen een positiever beeld van Dienst Toeslagen dan deelnemers met een beperkte keuze.

Bedragen

In dit experiment zijn er verschillende bedragen gebruikt (in euro's) voor bijvoorbeeld de inkomsten, toeslagen en terugvorderingen. Hieronder staat een overzicht van de gemiddelde maandbedragen.

Omschrijving	Laag inkomen	Modaal inkomen
Inkomen	1.925	2.375
Kale huur	628	700
Vaste lasten	926	1.025
Variabele uitgaven	693	788
Huurtoeslag	360	175

Simulatie jaar 2024 | Simulatie jaar 2025

1

Informatiebrief, toestemmingsverklaring en inleiding

Klik op het plusje om meer informatie over de stap van het experiment te zien. Hier staat ook een screenshot bij van hoe deze stap in de labomgeving eruit zag.

Uitleg experiment en situatieschets

Deelnemers beginnen met de simulatie in september 2024.

Hun leefsituatie wordt uitgelegd: gescheiden, verhuisd naar een huurhuis, wisselend inkomen.

Huurtoeslag aanvragen

Deelnemers lezen informatie over recht op huurtoeslag. Vervolgens wordt verteld dat ze ook huurtoeslag hebben aangevraagd.

4

Huishoudtaak (ronde sept t/m dec 2024)

Deelnemers simuleren enkele maanden een huishouden. Iedere ronde worden inkomsten (salaris en huurtoeslag) en uitgaven weergegeven. Tussendoor krijgen ze meerkeuzevragen met dagelijkse dilemma's. Ook wordt hun aanvraag voor huurtoeslag goedgekeurd.

5

Definitieve toekenning 2024

De deelnemers krijgen bericht dat het ontvangen voorschot in 2024 correct was (dus geen terugvordering of nabetaling).

24 maart 2026
Olaf Simonse, Gert-Jan Lelieveld, Hannah de Boer, Erik de Kwaadsteniet, Lobke de Bruin, Dominik Simler

Kenniscentrum Psychologie en Economisch Gedrag

Behavior Change Group

Informatiebrief

Hierin werden onder andere het onderzoeksdoel, de procedures en beloningen beschreven.

Welkom!

De Universiteit Leiden en Behavior Change Group doen dit onderzoek in opdracht van Dienst Toeslagen. We willen graag een mogelijke verandering bij het ontvangen van toeslagen aan u voorleggen. U wordt gevraagd om te doen alsof u de financiën van een huishouden beheert. Tijdens deze simulatie zullen we u een aantal vragen stellen.

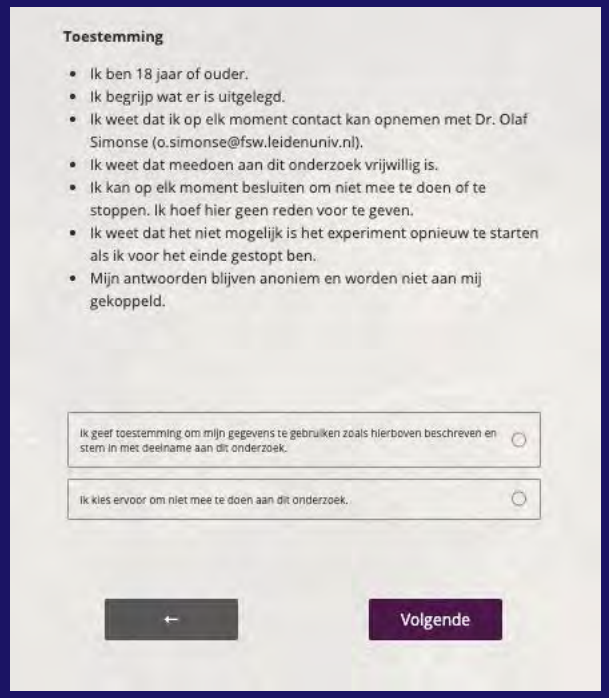
Het duurt bij elkaar ongeveer 20 minuten om de simulatie te doen en de vragen te beantwoorden. We willen u vragen om de vragenlijst in één keer helemaal in te vullen en niet tussendoor te stoppen of van apparaat te wisselen.

Deelname aan dit onderzoek is helemaal vrijwillig. Dit betekent dat u op elk moment kunt beslissen om niet meer mee te doen, zonder dat dit nadelige gevolgen voor u heeft.

Wat gebeurt er met mijn antwoorden en de resultaten van het onderzoek?

- We zorgen ervoor dat uw antwoorden anoniem worden opgeslagen. De data wordt zo opgeslagen dat het niet terug te herleiden is tot u als persoon.
- Uw antwoorden worden samengevoegd met die van anderen. Hierop worden berekeningen uitgevoerd. De resultaten kunnen worden gebruikt voor publicaties.
- We bewaren uw antwoorden 10 jaar. Als andere onderzoekers geïnteresseerd zijn, kunnen ze de anonieme antwoorden krijgen om verder onderzoek te doen.
- Als u binnen twee weken na het invullen van de vragenlijst uw toestemming intrekt, zullen we uw antwoorden niet meer gebruiken, opslaan of delen in publicaties.
- Voor meer informatie over gegevensprivacy en uw rechten, raadpleegt u de wet op gegevensprivacy van de Europese Unie, bekend als de General Data Protection Regulation ("GDPR").

Volgende

Toestemming

- Ik ben 18 jaar of ouder.
- Ik begrijp wat er is uitgelegd.
- Ik weet dat ik op elk moment contact kan opnemen met Dr. Olaf Simonse (o.simonse@fsw.leidenuniv.nl).
- Ik weet dat meedoen aan dit onderzoek vrijwillig is.
- Ik kan op elk moment besluiten om niet mee te doen of te stoppen. Ik hoef hier geen reden voor te geven.
- Ik weet dat het niet mogelijk is het experiment opnieuw te starten als ik voor het einde gestopt ben.
- Mijn antwoorden blijven anoniem en worden niet aan mij gekoppeld.

Ik geef toestemming om mijn gegevens te gebruiken zoals hierboven beschreven en stem in met deelname aan dit onderzoek.

Ik kies ervoor om niet mee te doen aan dit onderzoek.

← Volgende

Verder →

aarom labexperimenten | Gehanteerde bedragen

kregen in 2025 de mogelijkheid om een vast voorschot te kiezen (80% van het een instelbaar voorschot te kiezen (tussen 0 en 100% van het oorspronkelijke

n dit experiment waren:
n de vrije keuzegroep) dan deelnemers met een lager inkomen.
n deelnemers met een vaste keuzemogelijkheid (80% of 100%).
van Dienst Toeslagen dan deelnemers met een beperkte keuze.

ar 2024 | Simulatie jaar 2025

4

Huishoudtaak (ronde sept t/m dec 2024)

Deelnemers simuleren enkele maanden een huishouden. Iedere ronde worden inkomsten (salaris en huurtoeslag) en uitgaven weergegeven. Tussendoor krijgen ze meerkeuzevragen met dagelijkse dilemma's. Ook wordt hun aanvraag voor huurtoeslag goedgekeurd.

5

Definitieve toekenning 2024

De deelnemers krijgen bericht dat het ontvangen voorschot in 2024 correct was (dus geen terugvordering of nabetaling).

24 maart 2026

Olaf Simonse, Gert-Jan Lelieveld, Hannah de Boer, Erik de Kwaadsteniet, Lobke de Bruin, Dominik Simler

Kenniscentrum Psychologie en Economisch Gedrag

Behavior *Change* Group

← Terug | Home

Verder →

Opzet experimenten

Hoe z

De sir
oorsp
voors

Het ex
1. D
2. D
3. D

1

Infor
toes
inlei

Klik o
infor
experiment te zien. Hier staat ook een screenshot bij van hoe deze stap in de labomgeving eruit zag.

gescheiden, verhuisd naar een huurhuis, wisselend inkomen.

rschot te kiezen (80% van het
100% van het oorspronkelijke

ager inkomen.
% of 100%).
beperkte keuze.

Simulatie jaar 2025

nitieve toekenning 2024
eelnemers krijgen bericht
et ontvangen voorschot in
correct was (dus geen
gvordering of nabetaling).

krijgen ze meerkeuzevragen met dagelijkse dilemma's. Ook wordt hun aanvraag voor huurtoeslag goedgekeurd.

Uitleg experiment en situatie

Hierbij werden deelnemers meegenomen in de simulatie. Ze kregen uitgelegd in welke situatie ze zich bevonden en wat er van hen gevraagd werd tijdens het experiment.

Het experiment

In dit experiment gaat u enkele maanden uit een leven naspelen. U speelt in rondes. Deze rondes staan steeds voor een maand. Het verhaal start in september 2024.

- Tijdens elke ronde krijgt u inkomsten (salaris en eventueel toeslagen).
- Ook krijgt u te maken met uitgaven, zoals huur, energie, boodschappen, verzekeringen, uitjes, etc.
- U ziet steeds uw banksaldo veranderen.
- In sommige rondes ontvangt u informatie van Dienst Toeslagen.
- Ook krijgt u een aantal vragen. Soms gaan deze over situaties die in het echte leven ook zouden kunnen voorkomen. Soms vragen we naar uw ervaringen in het experiment of uw mening over Dienst Toeslagen.

In dit onderzoek speelt u dus een huishouden na.

U krijgt nu wat informatie om u te kunnen inleven in de situatie. Lees deze informatie goed door.

De situatie

U bent pas gescheiden. U woonde samen met uw partner, maar nu woont u alleen in een huurhuis. Door de scheiding is er veel veranderd. U probeert nu een nieuw leven op te bouwen.

U heeft werk, maar het aantal uren dat u kunt werken, wisselt. Daardoor is uw inkomen elke maand anders. Soms verdient u iets meer, soms iets minder. Dat maakt het lastig om rond te komen, want u moet nu zelf alle uitgaven, zoals huur, betalen.

Het salaris dat u elke maand op uw bankrekening kreeg was de afgelopen periode gemiddeld € 2197 per maand. Door uw wisselende uren is uw inkomen soms wat hoger, soms wat lager.

De huur van uw woning is € 700 per maand, inclusief servicekosten. Uw andere vaste kosten, zoals energie, verzekeringen, abonnementen en vervoer, zijn € 1025 per maand. Daarnaast geeft u gemiddeld € 788 uit aan boodschappen, spullen, uitjes en kleding.

Per maand komt u € 128 tekort.

Een vriend heeft gezegd dat u huurtoeslag kunt krijgen. Dit is een bijdrage voor de huurkosten.

Stel u voor hoe deze situatie voor u voelt en beantwoord vanuit dit gevoel de vragen van dit onderzoek.

24 maart 2026
Olaf Simonse, Gert-Jan Lelieveld, Hannah de Boer, Erik de Kwaadsteniet, Lobke de Bruin, Dominik Simler

Kenniscentrum Psychologie en Economisch Gedrag

Behavior *Change* Group

← Terug | Home

Verder →

Opzet experimenten

Huurtoeslag aanvragen

Deelnemers lezen informatie over huurtoeslag op een nagemaakte website van Toeslagen.

U gaat naar de website van Dienst Toeslagen om meer te lezen over huurtoeslag. Klik op het plaatje om de website te openen.

U leest het volgende op de website van Dienst Toeslagen. Lees deze informatie door en klik op "Volgende" om verder te gaan.

Home > Toeslagen > Huurtoeslag > Voorwaarden

Huurtoeslag is een bijdrage in de huurkosten van uw woning.

Wanneer krijgt u de huurtoeslag?

U heeft recht op huurtoeslag als:

- Uw inkomen niet te hoog is.
- Uw huur niet te hoog is. Uw huur mag in 2024 niet hoger zijn dan € 879,66.
- U een zelfstandige woonruimte huurt.

Uw inkomen mag niet te hoog zijn

Hoe hoog uw inkomen mag zijn, hangt af van uw huur, uw leeftijd en de samenstelling van uw huishouden.

U huurt een zelfstandige woonruimte

Een zelfstandige woonruimte heeft in ieder geval een eigen toegangsdeur die op slot kan, een eigen woon- en slaapkamer, een keuken en wc. En vanaf 1 maart 2024 moet de woning ook een eigen douche of badkamer hebben.

U besluit huurtoeslag aan te vragen. U logt in met uw DigiD op de website van Dienst Toeslagen. Daar vult u de informatie die nodig is voor de aanvraag in. U geeft de volgende gegevens op:

- Jaarinkomen: € 33000
- Huur + servicekosten: € 700

U berekent op de website dat u € 360 toeslag over het lopende jaar krijgt. Die berekening is gemaakt met de informatie die u heeft ingevuld. Dit bedrag is berekend met uw verwachte inkomen en huurbedrag.

Klik o… infor… expe… een screenshot bij van hoe deze stap in de labomgeving eruit zag.

huurhuis, wisselend inkomen.

dagelijkse dilemma's. Ook wordt hun aanvraag voor huurtoeslag goedgekeurd.

24 maart 2026
Olaf Simonse, Gert-Jan Lelieveld, Hannah de Boer, Erik de Kwaadsteniet, Lobke de Bruin, Dominik Simler

Kenniscentrum Psychologie en Economisch Gedrag

Behavior *Change* Group

Huishoudtaak

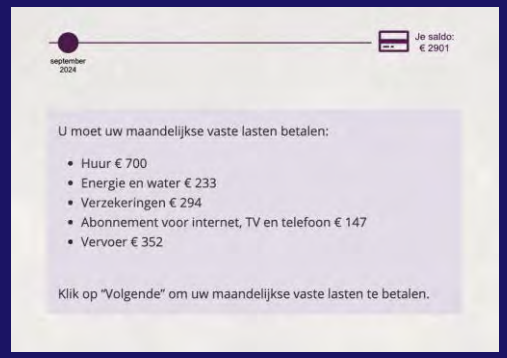
Deelnemers doorliepen gedurende een aantal ronden een huishoudtaak. Elke ronde stond voor één maand. De huishoudtaak bestond uit een cognitieve taak en een financiële taak.

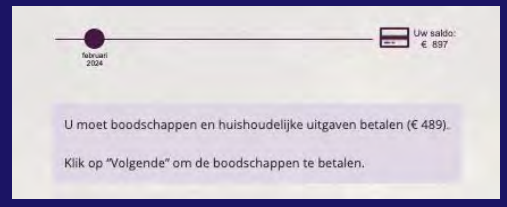
De cognitieve taak symboliseert dat mensen in het leven verschillende zaken moeten regelen. Deelnemers kregen telkens een dilemma waarbij ze een van de antwoordopties moesten kiezen.

Voor de financiële taak moesten deelnemers zich verdiepen in de financiële situatie van het huishouden. Ze kregen een financieel overzicht met inkomsten (inkomen en huurtoeslag) en uitgaven (kosten voor huur en overige uitgaven).

Ze kregen in deze periode ook een bevestiging van de huurtoeslag.

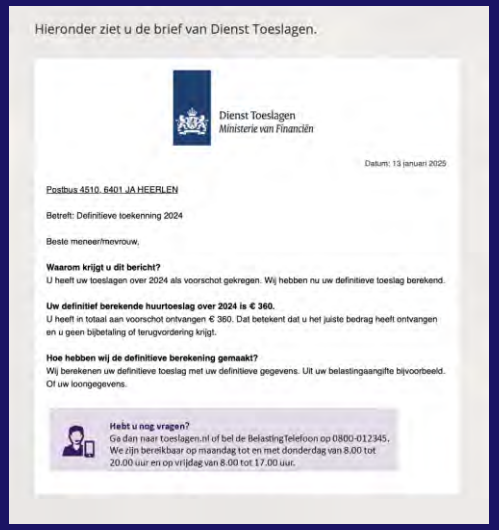

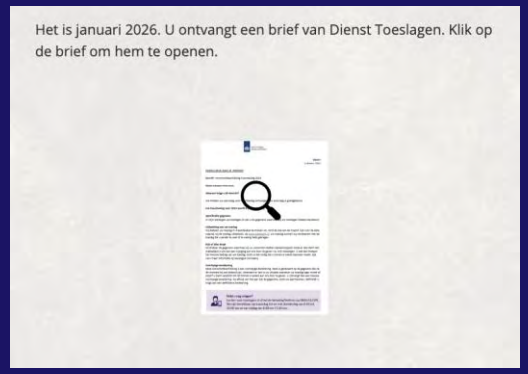

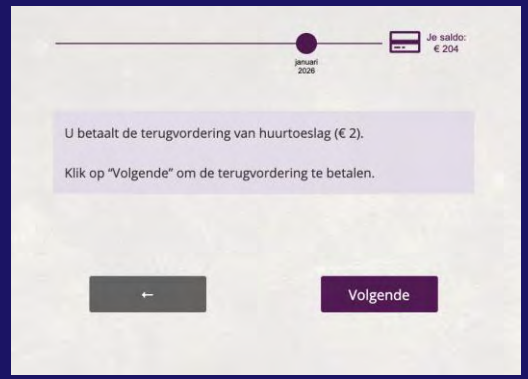
Definitieve *toekenning*

In het experiment kregen deelnemers twee keer een definitieve toekenning. Dit was bij stap 5 en stap 8. Bij stap 5 ging het om een definitieve toekenning van het jaar 2024 en bij stap 8 een toekenning van het jaar 2025.

experiment te zien. Hier staat ook een screenshot bij van hoe deze stap in de labomgeving eruit zag.

gescheiden, verhuisd naar een huurhuis, wisselend inkomen.

krijgen ze meerkeuzevragen met dagelijkse dilemma's. Ook wordt hun aanvraag voor huurtoeslag goedgekeurd.

Olaf Simonse, Gert-Jan Lelieveld, Hannah de Boer, Erik de Kwaadsteniet, Lobke de Bruin, Dominik Simler

Kenniscentrum Psychologie en Economisch Gedrag

Behavior *Change* Group

Uitleg *voorzichtig en instelbaar* voorschot

In het experiment kregen deelnemers een nieuwe brief over hun huurtoeslag. Hierin werd het voorzichtig voorschot of het instelbaar voorschot uitgelegd. Bij het voorzichtig voorschot konden deelnemers kiezen om 100% of 80% van hun voorschot te ontvangen. Bij het instelbaar voorschot konden ze kiezen hoeveel procent van hun voorschot ze wilden ontvangen (0-100%). Deze keuze was zowel in 2025 als 2026 beschikbaar.

Klik voor voorbeeld voorzichtig voorschot

Klik voor voorbeeld instelbaar voorschot

Uitleg *voorzichtig en instelbaar* voorschot

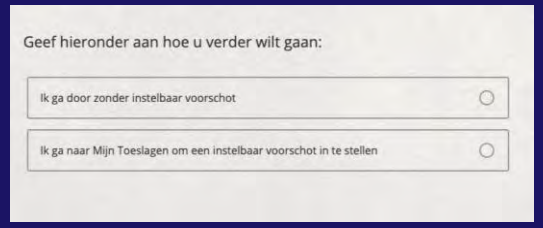
In het experiment kregen deelnemers een nieuwe brief over hun huurtoeslag. Hierin werd het voorzichtig voorschot of het instelbaar voorschot uitgelegd. Bij het voorzichtig voorschot konden deelnemers kiezen om 100% of 80% van hun voorschot te ontvangen. Bij het instelbaar voorschot konden ze kiezen hoeveel procent van hun voorschot ze wilden ontvangen (0-100%). Deze keuze was zowel in 2025 als 2026 beschikbaar.

Klik voor voorbeeld voorzichtig voorschot

Klik voor voorbeeld instelbaar voorschot

1

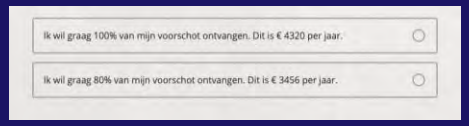

2

3

24 maart 2026
Olaf Simonse, Gert-Jan Lelieveld, Hannah de Boer, Erik de Kwaadsteniet, Lobke de Bruin, Dominik Simler

Kenniscentrum Psychologie en Economisch Gedrag

Behavior *Change* Group

Uitleg *voorzichtig en instelbaar* voorschot

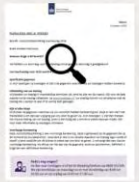
In het experiment kregen deelnemers een nieuwe brief over hun huurtoeslag. Hierin werd het voorzichtig voorschot of het instelbaar voorschot uitgelegd. Bij het voorzichtig voorschot konden deelnemers kiezen om 100% of 80% van hun voorschot te ontvangen. Bij het instelbaar voorschot konden ze kiezen hoeveel procent van hun voorschot ze wilden ontvangen (0-100%). Deze keuze was zowel in 2025 als 2026 beschikbaar.

Klik voor voorbeeld voorzichtig voorschot

Klik voor voorbeeld instelbaar voorschot

1

U ontvangt een bericht over uw huurtoeslag voor 2025. Hieronder ziet u een deel van deze brief. Klik op de brief om hem te openen.

Geef hieronder aan hoe u verder wilt gaan:

- Ik ga door zonder instelbaar voorschot
- Ik ga naar Mijn Toeslagen om een instelbaar voorschot in te stellen

Hieronder ziet u de brief van Dienst Toeslagen

Dienst Toeslagen
Ministerie van Financiën

Postbus 4510, 6401 JA HEERLEN

Betreft: Voorschotbeschikking huurtoeslag 2025

Beste meneer/mevrouw,

We hebben uw toeslag berekend voor 2025.

Uw huurtoeslag voor 2025 wordt € 2164.

Belangrijke informatie
Het voorschotbedrag van uw toeslag(en) voor 2026 is berekend met een schatting van het jaarinkomen. Controleer of dit klopt. Is het anders? Geef dit meteen aan ons door. Wij passen dan de hoogte van uw voorschot aan.

Nieuw: kies voor een instelbaar voorschot
Uw huurtoeslag hangt af van uw situatie in 2025. Uw toeslag hangt af van uw inkomen, met wie u samenwoont en hoeveel huur u betaalt. Uw huurtoeslag voor 2025 is een inschatting. Na het jaar berekenen wij hoeveel toeslag u echt krijgt.

U kunt kiezen om een lager voorschot te ontvangen in plaats van het hele voorschotbedrag van 2025. Dit noemen we instelbaar voorschot. U krijgt dan elke maand minder geld. Maar de kans is kleiner dat u later toeslag moet terugbetalen. Na afloop van het jaar berekenen wij hoeveel toeslag u echt krijgt. Als blijkt dat u te weinig toeslag heeft gekregen, betalen wij het verschil aan u uit.

Wilt u een instelbaar voorschot?
Log in op Mijn toeslagen en kies voor 'instelbaar voorschot'. Uw huurtoeslag voor 2026 wordt lager afhankelijk van het percentage dat u kiest voor het voorschot.

Wilt u het volledig voorschot?
Dan hoeft u niets te doen.

Uitbetaling van uw toeslag
Wij betalen uw toeslag in maandelijkse termijnen uit, rond de 20e van de maand. Kijk voor de data waarop wij de toeslag uitbetalen, op toeslagen.nl. Uw toeslag kunnen wij verrekenen met de toeslag die u eerder te veel of te weinig hebt gekregen.

Kijk of alles klopt
Controleer de gegevens waarmee wij uw voorschot hebben berekend, goed. Klopt er iets niet? Het maakt bijvoorbeeld uit om dan een wijziging aan ons door te geven via Mijn toeslagen. U ziet dan meteen het nieuwe bedrag van uw toeslag. Soms is het nodig dat u binnen 6 weken bezwaar maakt. Kijk voor meer informatie op toeslagen.nl/bezwaar.

Voorlopige berekening
Deze voorschotbeschikking is een voorlopige berekening. Deze is gebaseerd op de gegevens die op dit moment bij ons bekend zijn. Verandert er iets in uw situatie waardoor uw toeslag lager wordt of stopt? U bent verplicht om dit binnen 4 weken aan ons door te geven. U ontvangt dan een nieuwe voorlopige berekening. In januari 2026 berekenen wij uw definitieve toeslag. U krijgt dan een brief van ons. In deze brief staat hoeveel toeslag u definitief krijgt. U ziet ook hoeveel toeslag u al heeft gekregen en of u nog geld van ons krijgt of moet terugbetalen.

Specificatie gegevens
In Mijn toeslagen op toeslagen.nl ziet u de gegevens waarmee wij uw toeslagen hebben berekend.

Hebt u nog vragen?
Ga dan naar toeslagen.nl of bel de BelastingTelefoon op 0800-0123.
We zijn bereikbaar op maandag tot en met donderdag van 8.00 tot 20.00 uur en op vrijdag van 8.00 tot 17.00 uur.

2

U logt in op de website van Dienst Toeslagen om meer te lezen over het ontvangen van een lager voorschot. Klik op het plaatje om de website te openen.

U leest het volgende op de website van Dienst Toeslagen. Lees deze informatie door en klik op "Volgende" om verder te gaan.

Dienst Toeslagen
Ministerie van Financiën

MijnToeslagen > Huurtoeslag > Voorschot

Huurtoeslag is een bijdrage in de huurkosten van uw woning.
Uw huurtoeslag hangt af van uw situatie in 2025. Uw toeslag hangt af van uw inkomen, met wie u samenwoont en hoeveel huur u betaalt. Uw huurtoeslag voor 2025 is een inschatting. Na het jaar berekenen wij hoeveel toeslag u echt krijgt.

Instelbaar voorschot
U kunt kiezen om een lager voorschot te ontvangen in plaats van het hele voorschotbedrag van 2025. U krijgt dan elke maand minder geld. Maar de kans is kleiner dat u later toeslag moet terugbetalen. Na afloop van het jaar berekenen wij hoeveel toeslag u echt krijgt. Als blijkt dat u te weinig toeslag heeft gekregen, betalen wij het verschil aan u uit.

Wilt u een instelbaar voorschot?
Kies hieronder welk voorschot u wilt ontvangen.

Kies hieronder welk percentage van het voorschot u wilt ontvangen. Dit kunt u doen door op het schuifje een percentage te selecteren.

Ik wil graag 71% van mijn voorschot ontvangen.
Dit is € 1.494.

3

U heeft een lager voorschot aangevraagd.

U ontvangt na enkele dagen een brief van Dienst Toeslagen. Hieronder ziet u een deel van deze brief. Klik op de brief om hem te openen.

Hieronder ziet u de brief van Dienst Toeslagen.

Dienst Toeslagen
Ministerie van Financiën

Datum: 25 januari 2025

Postbus 4510, 6401 JA HEERLEN

Betreft: Lagere voorschotbeschikking huurtoeslag 2025

Beste meneer/mevrouw,

Waarom krijgt u dit bericht?
We hebben uw aanvraag voor een instelbaar voorschot van de huurtoeslag ontvangen. Uw aanvraag is goedgekeurd.

U heeft gekozen om 71% van het voorschot te ontvangen.
U ontvangt in 2025 een bedrag van € 1494. In januari 2026 berekenen wij uw definitieve toeslag. U krijgt dan een brief van ons. In deze brief staat hoeveel toeslag u definitief krijgt. U ziet ook hoeveel toeslag u al heeft gekregen en of u nog geld van ons krijgt of moet terugbetalen.

Hebt u nog vragen?
Ga dan naar toeslagen.nl of bel de BelastingTelefoon op 0800-012345.
We zijn bereikbaar op maandag tot en met donderdag van 8.00 tot 20.00 uur en op vrijdag van 8.00 tot 17.00 uur.

24 maart 2026
Olaf Simonse, Gert-Jan Lelieveld, Hannah de Boer, Erik de Kwaadsteniet, Lobke de Bruin, Dominik Simler

Kenniscentrum Psychologie en Economisch Gedrag

Behavior *Change* Group

Metingen (1/2) Verder →

Begrip voorschotsystematiek

- De hoogte van de toeslag die u per maand ontvangt hangt af van het inkomen dat u aan het begin van het jaar opgeeft. Wat gebeurt er als na afloop van het jaar blijkt dat uw inkomen **hoger** was dan aan het begin van het jaar opgegeven? Meerdere antwoorden hieronder kunnen correct zijn. *(meerkeuzevraag)*
  - Dat heeft geen gevolgen
  - Dat kan ervoor zorgen dat ik aan het eind van het jaar een deel van de ontvangen toeslag moet terugbetalen
  - Dat kan ervoor zorgen dat ik aan het eind van het jaar nog extra toeslag ontvang
  - Dat zorgt ervoor dat ik volgend jaar minder toeslag ontvang / Dat kan ervoor zorgen dat ik volgend jaar meer toeslag ontvang
  - Weet ik niet

- De hoogte van de toeslag die u per maand ontvangt hangt af van het inkomen dat u aan het begin van het jaar opgeeft. Wat gebeurt er als na afloop van het jaar blijkt dat uw inkomen **lager** was dan aan het begin van het jaar opgegeven? Meerdere antwoorden hieronder kunnen correct zijn. *(meerkeuze vraag)*
  - Dat heeft geen gevolgen
  - Dat kan ervoor zorgen dat ik aan het eind van het jaar een deel van de ontvangen toeslag moet terugbetalen
  - Dat kan ervoor zorgen dat ik aan het eind van het jaar nog extra toeslag ontvang
  - Dat zorgt ervoor dat ik volgend jaar minder toeslag ontvang
  - Dat kan ervoor zorgen dat ik volgend jaar meer toeslag ontvang
  - Weet ik niet

- U kreeg in het onderzoek de mogelijkheid om uw maandelijkse toeslag te verlagen. Wat was het gevolg wanneer u er voor koos om die te verlagen? Meerdere antwoorden hieronder kunnen correct zijn. *(meerkeuzevraag)*
  - Dat heeft geen gevolgen voor mijn toeslag
  - Dan kreeg ik meer toeslag per maand
  - Dan kreeg ik minder toeslag per maand
  - Dan werd de kans lager dat ik een deel van de ontvangen toeslag moest terugbetalen
  - Dan werd de kans hoger dat ik een deel van de ontvangen toeslag moest terugbetalen
  - Dat vergrootte de kans dat ik extra toeslag zou ontvangen aan het eind van het jaar
  - Dat verkleinde de kans dat ik extra toeslag zou ontvangen aan het eind van het jaar
  - Weet ik niet

Ervaring keuze

- U kreeg in het onderzoek de mogelijkheid om uw maandelijkse toeslag te verlagen. Wat vond u hiervan? (geef aan in hoeverre u het eens bent met onderstaande stellingen) *(Helemaal niet – Helemaal wel)*
  - Ik vond dit prettig
  - Ik heb dit als positief ervaren
  - Het gaf me het gevoel meer controle te hebben over mijn toeslag
  - Hierdoor weet ik waar ik aan toe ben

Perceptie Toeslagen

[vervolg]

- Hierdoor is mijn vertrouwen in Dienst Toeslagen toegenomen
- Hierdoor is mijn beeld van Dienst Toeslagen *(Veel negatiever – Veel positiever)*
- Hierdoor vind ik de dienstverlening van Dienst Toeslagen beter

Metingen (2/2)

← Terug

Financiële stress / angst / verbazing

- U heeft in het onderzoek meerdere maanden doorlopen waarin u inkomsten (salaris en toeslag) ontving en uitgaven (vaste en variabele kosten) had. Denk terug aan hoe u zich voelde tijdens het onderzoek. Geef aan in hoeverre u het eens of oneens bent met de volgende stellingen. Tijdens het onderzoek... *(Helemaal oneens – Helemaal eens)*
  - Had ik vaak te weinig geld
  - Maakte ik me zorgen over geld
  - Was ik alleen bezig met wat ik op het moment moest betalen. De rest zou ik later wel zien.
  - Had ik het gevoel dat ik weinig controle had over mijn geldzaken
  - Was ik bang om toeslagen aan het eind van het jaar terug te moeten betalen
  - Was ik verbaasd dat ik aan het eind van het jaar toeslagen moest betalen.

Overige

- In het experiment kon u kiezen om 80% van uw toeslag te ontvangen in plaats van het hele voorschotbedrag . Zou u in uw dagelijkse leven voor uw eigen situatie kiezen voor een lagere toeslag per maand? *(Alleen bij vaste keuze)*
  - Ja
  - Nee
  - Weet ik niet

- Bij het kiezen van een lager voorschot staan twee dingen in beeld: een percentage (bijvoorbeeld 80%) en het bedrag dat u aan voorschot ontvangt als u kiest voor dit percentage (bijvoorbeeld €1683). Wat was voor u het belangrijkste tijdens uw keuze? *(Alleen bij vrije keuze)*
  - Het percentage
  - Het bedrag
  - Allebei
  - Anders, namelijk…

Als laatste kreeg iedereen nog wat vragen over het experiment in het algemeen en over hun echte leven.

- Met welk geslacht identificeert u zich het meest?
  - Man
  - Vrouw
  - Non-binair
  - Genderdivers
  - Anders

- Hou oud bent u? *(open vraag)*

- Welke toeslag of toeslagen ontvangt u in uw dagelijkse leven (kruis hieronder aan welke toeslagen u ontvangt; meerdere antwoorden zijn mogelijk)
  - Huurtoeslag
  - Kinderopvangtoeslag
  - Zorgtoeslag
  - Kindgebonden budget
  - Ik ontvang geen toeslagen

- In het experiment kon u kiezen om een lager voorschot van uw toeslag te ontvangen in plaats van het hele bedrag (100%). Zou u in uw dagelijkse leven voor uw eigen situatie kiezen voor een lagere toeslag per maand?
  - Ja
  - Nee
  - Weet ik niet

← Terug Home

Verder →

Debriefing

Aan het eind van het experiment werden deelnemers bedankt voor hun deelname. De debriefing bracht de deelnemers op de hoogte van het doel van het onderzoek. Hierin stond ook beschreven hoe de deelnemers gecompenseerd zouden worden voor hun deelname.

Hartelijk dank voor uw deelname aan het onderzoek!

We willen u graag nog wat meer informatie geven over het onderzoek dat u zojuist heeft afgerond. Het onderzoek ging over het "instelbaar voorschot" voor de huurtoeslag.

Instelbaar voorschieten betekent dat mensen hun voorschot op de toeslag (zoals huurtoeslag) kunnen aanpassen. Normaal gesproken, als je een toeslag aanvraagt bij Dienst Toeslagen, vraag je het volledige bedrag aan. Dienst Toeslagen wil nu onderzoeken wat het effect is voor mensen wanneer ze de keuze krijgen om hun voorschot aan te passen. In dit experiment waren er twee groepen. De ene groep kon kiezen voor een vast lager voorschot: 80% van het volledige bedrag. De andere groep kon elk percentage tussen de 0 en 100% kiezen als voorschot. Als iemand kiest voor een lager voorschot betekent dit dat het maandelijkse bedrag aan toeslagen wordt verlaagd, en dat de kans op een terugvordering aan het eind kleiner wordt. We waren er in het huidige onderzoek geïnteresseerd in of mensen gebruik zouden maken van deze opties en hoe ze deze opties dan zouden ervaren.

Daarnaast waren we erin geïnteresseerd of het inkomen van de deelnemers hierop van invloed was. Daarom hebben we de helft van de deelnemers in de huishoudtaak aan laag inkomen gegeven en de andere helft een modaal inkomen.

Als u het spel helemaal heeft afgerond, ontvangt u uw beloning binnenkort via uw account.

- Heeft u vragen, feedback of klachten over dit onderzoek? Neem dan contact op met de hoofdonderzoeker: Dr. Olaf Simonse via email (o.simonse@fsw.leidenuniv.nl).
- Als u liever niet rechtstreeks contact opneemt, dan kunt u het Contactpunt Onderzoeksdeelnemers van de Faculteit Sociale Wetenschappen van de Universiteit Leiden bereiken via email: Contactpuntparticipanten@fsw.leidenuniv.nl.
- Heeft u vragen of klachten over uw privacy of de manier waarop uw persoonlijke gegevens worden verwerkt? Neem dan contact op met de privacyfunctionaris van de Universiteit Leiden via email privacy@bb.leidenuniv.nl.

Op

6

Uitleg

Deelne
het nie
2025. D
resp. va
Deelne
kiezen
mogeli
maken.

- Als
de v
mee
kun
vast
groe
voo
3).

mulatie jaar 2025

025
ten
en
het
zij

Afsluiting

9

Meting 1 en nieuw voorschot

Deelnemers krijgen een aantal vragen (meting 1). Hierin wordt begrip, perceptie, financiële stress, angst en verbazing (over de terugvordering) gemeten.

Hierna ontvangen alle deelnemers een brief met het nieuwe voorschotbedrag voor 2026. Hierin krijgen deelnemers weer de keuze voor een voorzichtig (groep 2 en 4) of instelbaar (groep 1 en 3) voorschot. Ze doorlopen daarna nog een paar maanden van de simulatie.

10

Meting 2 en afsluiting.

Deelnemers krijgen een aantal afsluitende vragen.

Hierna volgen de debriefing en uitbetaling.

24 maart 2026
Olaf Simonse, Gert-Jan Lelieveld, Hannah de Boer, Erik de Kwaadsteniet, Lobke de Bruin, Dominik Simler

Kenniscentrum Psychologie en Economisch Gedrag

Behavior *Change* Group